

Warszawa, 28 września 2020 r.

OPINIA STOWARZYSZENIA SIEĆ OBYWATELSKA WATCHDOG POLSKA DO PROGRAMU NOWEFIO

NAJWAŻNIEJSZE WNIOSKI:

1. Z programu zniknęło wsparcie dla organizacji strażniczych.
2. W programie pojawiły się przykładowe obszary, w których można zachęcać obywateli do aktywności społecznej. Nie obejmują one działania na rzecz praw obywateli czy zainteresowania sprawami samorządu. Trudno zrozumieć czemu służy wyliczenie pomijające tak oczywiste i podstawowe obszary angażowania obywateli do działania.
3. Wskaźniki i rozwiązania przygotowane dla wzmacniania sektora obywatelskiego, w istocie nie służą jego wzmocnieniu i niezależności.

WPROWADZENIE:

Stowarzyszenie Sieć Obywatelska Watchdog Polska stoi na straży realizacji uprawnień wynikających z art. 61 Konstytucji RP. Oprócz edukacji na ten temat i sprawdzania jak w praktyce te uprawnienia są realizowane, monitorujemy wpływ tworzonych przepisów na potencjalną możliwość rozliczania instytucji z ich działań oraz otrzymywania przez obywateli informacji, które są im potrzebne.

Ponadto od lat zajmujemy się rozwojem sektora organizacji strażniczych, zwłaszcza na poziomie lokalnym. Od 2016 roku pracujemy nad niezależnym finansowaniem naszej organizacji, a w latach 2014-2016 prowadziliśmy systemowy program wspierający budowanie niezależności i zakorzenienia organizacji strażniczych. Mamy unikalne doświadczenie i sukcesy w tych dziedzinach.

UWAGI SZCZEGÓŁOWE

BRAK WSPARCIA DLA ORGANIZACJI STRAŻNICZYCH I OBYWATELSKIEGO NADZORU NAD DZIAŁALNOŚCIĄ INSTYTUCJI PUBLICZNYCH.

W analizie porównującej Program NOWEFIO ze Strategią Rozwoju Kapitału Społecznego znalazło się zdanie: “aby Program NOWEFIO nie stanowił jedynie „uzupełnienia dla systemu zadań publicznych realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego”, należy wzmocnić w nim działania w następujących obszarach: partycypacja publiczna, **sprawowanie obywatelskiej kontroli nad funkcjonowaniem instytucji publicznych**, rozwój wolontariatu oraz instytucjonalizacja sektora obywatelskiego” [podkreślenia własne].

Jest to jedyne miejsce, w którym pojawia się kwestia obywatelskiej kontroli. Pomimo iż w analizie pisze się o jej wadze, a zdanie kończy się informacją “Na poziomie wyznaczonych celów i priorytetów Program NOWEFIO jest zgodny z założeniami SRKS”, temat obywatelskiej kontroli nie pojawia się na poziomie celów i priorytetów.

NIEOCZEKIWANE WYLICZENIE NA POZIOMIE CELÓW

W celu szczegółowym zatytułowanym “Poprawa samoorganizacji społecznej” pojawia się nieoczekiwane wyliczenie, którego logika nie nawiązuje do wprowadzającego zdania i treści która po nim następuje. Proponujemy wykreślenie. Nic nie wnosi i utrudnia zrozumienie. Jeśli miałoby jednak wnosić jakąś - niewyartykułowaną treść - jakie projekty będą wspierane - należy napisać to wprost, by wnioskodawcy mogli egzekwować prawa, które im przysługują.

“Upowszechnianie aktywności społecznej jest niezbędnym warunkiem kształtowania dojrzałego społeczeństwa obywatelskiego. Kształtowanie postaw obywatelskich, zaangażowanie obywateli w działania z zakresu m.in. **integracji społecznej, kultury, podtrzymywania i upowszechniania tradycji narodowej, pielęgnowania polskości oraz rozwoju świadomości narodowej i obywatelskiej, dziedzictwa narodowego i regionalnego, wspierania rodziny, edukacji i wychowania młodego pokolenia, sportu, upowszechnienie idei wolontariatu i członkostwa w inicjatywach społecznych**, są obszarami, w ramach których można zachęcić obywateli i organizacje społeczne do zwiększenia zaangażowania w życie publiczne.

WSKAŹNIKI I DZIAŁANIA W CELU 3 “WZMOCNIENIE INSTYTUCJONALNE SEKTORA OBYWATELSKIEGO W POLSCE” NIE WSKAZUJĄ NA WZMOCNIENIE SEKTORA.

“Ustawa określa, że działania NIW – CRSO (a tym samym działania w ramach Programu NOWEFIO) **powinny dotyczyć w szczególności zwiększenia instytucjonalnej sprawności organizacji pozarządowych oraz innych zorganizowanych form społeczeństwa obywatelskiego, ich niezależności oraz profesjonalizmu, przy jednoczesnym zachowaniu ich obywatelskiego charakteru.**”

Tymczasem wskaźniki są następujące:

Liczba inicjatyw zrealizowanych w ramach Programu, których celem było zwiększenie kompetencji organizacji lub grupy partnerskiej

Liczba sformalizowanych porozumień organizacji (związków, federacji, konfederacji), które powstały w ramach bądź na skutek realizacji zadania

Liczba zrealizowanych projektów dotyczących kształtowania wizerunku organizacji obywatelskich w przestrzeni publicznej

Odsetek podmiotów, które w ramach zrealizowanego zadania podwyższyły standardy działalności (np. w zakresie przejrzystości, informowania o działalności – publikacja raportu rocznego)

Odsetek podmiotów, które przeznaczyły część dotacji na rozwój instytucjonalny

Odsetek sformalizowanych porozumień organizacji (związków, federacji, konfederacji), które działają trzy lata po zakończeniu realizacji zadania

Odsetek organizacji, które w rok po zakończeniu realizacji zadania deklarują zwiększenie stabilności funkcjonowania dzięki wsparciu w ramach Programu

Żaden z tych wskaźników nie mierzy zmiany w najważniejszym obszarze, jakim jest niezależność organizacji społecznych.